Орган Руського Народного Союза в Америці

СВОБОДА

В лучности сила!

SWOBODA

Рік XVIII. Ню Йорк. Четвер, 24-го Лютого 1910. Число 8. Vol. XVIII. New York, N. Y. Thursday, February 24, 1910. No. 8.

Москвофіли, платні аґенти російського уряду.

На живім народнім нашім орґанізмі, неначе хробачливий боляк від ряду літ гниє москвофільська пошесть. Наша національна несьвідомість або і малосьвідомість була головною причиною, що ся пошесть розвинула ся до того степени, що стала перепоною нашого народно-політичного і культурно-просьвітного розвитку. Бо коли ми від столітя відродженя ведемо безвпинну, важку боротьбу о наше народне істнованє, в обороні чистоти нашого народного стягу, то сї платні аґенти чужої деспотичної держави накладають усїх своїх сил, щоб знищити всю нашу народню працю, щоб обкидати її перед лицем сьвіта грязюкою.

Усю деструктивну, підлу роботу наймитів нашого ворога робили і роблять москвофіли за гроші і то виключно за гроші. І коли в наших часописях появив ся колись закид, що цїлий кацапський рух в нашім народі викликаний штучно тільки за російські рублї, то на се москвофільські провідники сейчас відповідали з обуренєм, що такий закид є денунціяцією, й клеветою, киненою на їх партію. Таку відповідь дав в віденськім парляменті послови М. Василькови Дудикевич, таке саме вічно торочать їхнї часописи.

А однак факти доказують, що москвофіли таки дійсно нічо иньше, як платні аґенти російського уряду.

Отсе появив ся новий випуск (кн. III—IV за 1908 (!) р.) „Научно-литературного сборника", який містить працю д-ра Іл. Свенціцкого п. з. Матеріялы по исторіи возрожденія Карпатской Руси ч. II.) (Львовъ, 1909. ст. 159+1, 8°).

„Матеріалы" д-ра Іл. Свенціцкого складають ся з двох нерівних частин, з яких для нас найцікавійша кореспонденція найвизначнїйших москвфільских діячів.

На отсю кореспонденцію ми звертаємо тут увагу нашого загалу та подаємо деякі листи з публікації д-ра Свенціцького в дословнім відписї:

Лист Виділу Товариства „Русская Бесѣда" в Чернівцях до Попечителя Виленського наукового округа П. Н. Батюшкова з 1869 р. (ст. 51—52).

„Ваше Превосходительство! На крузѣ земномъ прозябъ и въ нашомъ Краю въ послѣдніе дни класъ (-колос) достойный житницы россійской, класъ пшеничныхъ розсѣявшихся по лицу всея земли отъ широкой нивы Россіи, сіе есть одно русское общество подъ именемъ „Русская Бесѣда" учредилось изъ ученыхъ Русскихъ на Буковинѣ въ головномъ градѣ Черновцахъ въ незабвенную память проѣзда Ея Императорского Величества великія Государины россійской въ Кримъ черезъ Буковину и тое общество, существуетъ нынѣ отъ немногихъ дней правелно по уставахъ потвержденныхъ ц. к. Правительствомъ, которыхъ одинъ екземпляръ здѣ въ прилученіи Вашему Превосходительству всенижайше подносимъ. Но жребій нашего общества разбивается бѣднѣ, на однѣ сторонѣ отъ ненависти злобствующихъ намъ иннопleменниковъ, на второй же отъ чувствительной скудости средствъ къ существованію соразмірному предпріятой себѣ цѣли. Въ такомъ убо положенію да не останетъ русское наше общество въ презрѣніе иннопленныкомъ, возносимъ гласъ къ великодушію і народолюбію високихъ мужей въ пространной державѣ російской о мылостимное вспоможеніе, яковъ гласъ и къ Вашему Превосходительству провѣщаваемъ, да благосклоннѣйше изволити сіе общество Вашею милостію въ либо чѣмъ состоящемъ дарѣ — деньгахъ, книжкахъ, часописахъ и проч. — подперти, понеже здѣ ниоткуду ни надѣемся помощи, а славу Славу русску боронити званны есмы природою, и яко быхъ низнали сего званія стидно намъ признатись.

Общество сіе подкрѣплено помоіцію Вашего Превосходительства не забудетъ донелѣже будетъ существовати руку прещедру, подавшую ему крѣпость, и достойнымъ себе показати имени русского народа, при томже и молити премилостиваго Бога, да рука Вашего Превосходительства не оскудѣетъ никогда но умножится на болшее прославленіе имене Божаго и святыя Россіи!

Адресъ: Къ Обществу „Русской Бесѣды" въ Черновцахъ на Буковины въ Австріи.

Во имя Выдѣла „Русской Бесѣды" всенижайшіи рабы: Василій Проданъ, православный проповѣдникъ и Екзархъ катедральный яко предсѣдатель Бесѣды. Теоктистъ Дронъ архидіаконъ катедральный церкви, учредитель и Секретарь Бесѣды.

Значить — правда те, що москвофільські діячі й москвофільські товариства вміють звертати ся „къ великодушію и народолюбію высокихъ Мужей въ пространной державѣ россійской о мылостивное вспоможеніе... въ деньгахъ... на большее прославленіе имени... святыя Россіи!"..., а тим самим їх запереченя в сій справі минають ся зовсїм з правдою. Се — одно.

А — друге?

Друге — побачимо з отсього дальшого документу:

2 Лист Я. Головацького до голови „Славянскаго Благотворительнаго Общества" у С.-Петербурзї А. Т. Гильфердинга з 1870 р.

„Ваше Превосходительство
Александеръ Теодоровичъ!

Въ послѣдней поѣздкѣ моей заграницу заглянулъ я и въ Черновцы на Буковинѣ, этотъ крайній уголокъ русскихъ поселеній на югѣ, и я старался собрать свѣдѣнія о состояніи русскихъ на рубыжѣ румынской націи... Я посѣтилъ русскую бесѣду (клубъ) въ Черновцахъ и познакомился съ предсѣдателемъ клуба Отцемъ протоіереемъ и экзархомъ Василіемъ Продапомъ и другими членами. — Я свѣдалъ, что и это общество русское дблжно постоянно бороться съ непріязненнымъ элементомъ румынскимъ. По мѣрѣ возрастанія и успѣшнаго развитія русскаго общества растетъ и ненависть и противудѣйствіе противъ его стремленіямъ у мѣстныхъ Румынъ. — Доселѣ враждовали православные Румыны противъ русской Бесѣдѣ, нападая на православныхъ членовъ русской Бесѣды за то, что они заводятъ дружбу съ уніятами — русскими, опасными для православія... Но нечаянно явился еще новый недругъ со стороны, откуда всего менѣе опасались буковинскіе русскіе.

— На мѣсто Назимова, прежняго русскаго консула въ Черновцахъ назначенъ Димитрій Дунжанъ, рускій чиновникъ изъ румынской націи. Назимовъ всегда пріятельски относился къ русскимъ на Буковинѣ, преимущественно православнимъ. Они находили въ немъ своего искренняго друга и покровителя. Когда пріѣхалъ новый консуль, то предсѣд. Бесѣды обратился къ нему какъ русскому и православному зъ прежнею довѣренностью, но въ вдругъ замѣтилъ въ немъ недруга всего русскаго и славянскаго, а рьянаго приверженца румынской партіи. — Дунжанъ уговаривалъ Продана, чтобы онъ покинулъ русскихъ — эту верварскую рассу, а обратился къ благородной романской націи, про исходящей отъ римлянъ — бывшихъ обладателей земли и представителей нынѣшней культуры; онъ увѣщевалъ, что фамилія Продановъ не русская а настоящая румынская. Когда онъ замѣтилъ, что онъ Василій твердо держится своихъ началъ и рѣшительно преданъ идеѣ славянства и русской народности, началъ онъ угрожать, что онъ уничтожитъ эго непотребное гнѣздо затѣйщиковъ русскихъ, что онъ употребитъ все свое вліяніе на русское правительство и русскія Общества, чтобы Русской Бесѣдѣ не посилались никакія поддержки, ни деньгами, ни книгами. Члены Бесѣды опасаются, чтоби истинно клеветы чиновнаго лица не поколебали довѣря къ Бесѣдѣ у Благотворительнаго Комитета, и просили меня, чтобы я предупредилъ и разъяснилъ причины возводимыхъ на нихъ козней. По той причинѣ я должностію моею почитаю доложить Вамъ або всемъ, что я свѣдалъ на мѣстѣ. Теперь, говорятъ г-нъ Дунжанъ познакомившись съ окрестными помѣщиками и при посѣщеніи ихъ вездѣ съ презрѣніемъ и злобою отзывается о русской Бесѣдѣ и буковинскихъ русскихъ, обѣщая Румынамъ, что онъ уничтожитъ эту русскую пропаганду въ румынской землѣ. Намъ неизвѣстно, какія инструкціи получилъ г-нъ Дунжанъ при своемъ назначеніи въ консулы, но соображая, что его предшественникъ не мѣшался въ политическія и національности равномѣрно, а только въ частной своей жизни оказывалъ пріязнь и благорасположеніе къ русскимъ — не оскорбляя другихъ націй — мы предполагаемъ, что г-нъ Дунжанъ увлекается политическими мечтами руминъ и злоупотребляетъ своею должностію и вредитъ русскому дѣлу вм. помагать. По той причинѣ я прошу Ваше Превосх. нельзя-ли было бы смѣнить г-на Дунж. другимъ лицомъ — русскимъ — который лутше исполнялъ бы свою должность. Можетъ быть, это дѣло покажется мѣлочью, провинціальными дрязгами — но Пруссаки имѣвъ въ виду замѣщать всѣ и мѣлкіе посты голными людьми — заняли такую позицію, что стали грозными не только Франціи. но и всей Европѣ.

. . . .

Не знаємо, що більше подивляти в обох тих листах? Чи безсоромне, жебрацьке благанє „высокихъ Мужей въ пространной державѣ россійской о мылостивное вспоможеніе" — в першім, чи сьміливу денунціяцію Я. Головацького перед російським урядом на одного з його заграничних урядників за те, що той, попавши в конфлікт з буковинськими москвофілами, загрозив, „что употребитъ все свое вліяніе на русск. правительство и русскія Общества, чтобы Русской Бесѣдѣ не восылались никакія поддержки, ни деньгами, ни книгами"... і т. д. — у другім. В кождім разї з обох сих листів бачимо ad oculos:

1) що москвофільські орґанїзації не тільки звертали ся за грошевими підмогами для себе до Росії (як се видко з першого листу), але що підмоги такі діставали з відтам — і то не тільки:

2) від ріжних російських товариств, але: 3) також від російського правительства (як се видно з другого листа) — бо инакше:

а) російський конзуль не міг би грозити, що вжиє цілого свойого впливу на російське правительство і на російські товариства, щоби „Русской Бесѣдѣ" не посилали ся ніякі підмоги — ні грішми, ні книжками і т. д. — коли-б такі підмоги справді не посилали ся...

б) члени „Бесѣды" не потребували би „опасатьcя" (бояти ся), щоби арґументи конзуля (менше о те, чи правдиві — чи „клевета") справді не наварили того, чим він грозив... і не треба було би заходів з боку Я. Головацького, щоби такого небезпечного конзуля „смѣнить другимъ лицомъ — русскимъ — который лучше исполнялъ бы свою должность (оттут видко, як на долоні, яку то „должность" сповнюють російські конзулї у відношеню до наших москвофілів...)

Сконстатованє отсих фактів на підставі автентичних документів, які вийшли з під руки самих москвофілів і які опублїкувала сама-ж москвофільська „Галицко-русская Матица" у своїм орґані, являєть ся супроти енерґічних запереченъ зі сторони москвофільських діячів і москвофільських орґанізацій і обкиненя при тій нагоді болотом цілого українства (vide: заява в Соймі дра В. Дудикевича, великий маніфест — протест львівської „Русской Рады" по промові пос. М. Василька у парляментї і т. д.) — дуже важним і... актуальним — і тому тільки ми рішили ся звернути на них іще раз увагу нашого загалу. Зрештою окрім наведених документів маємо на потвердженє того, що риссофільський рух між нашим народом стоїть головно завдяки грошевим підмогам Росії, ще инші — признаня самих москвофільських діячів. „Даже то, чѣмъ мы можемъ похвалить себя въ самомъ дѣлѣ — пише Адольф Добрянський до И. П. Корнилова в 1884 р. — происходитъ посредственно отъ славныхъ дѣятелей великой Россіи, преимущественно же отъ Славянскаго Благотворительнаго Общества Петроградскаго... і т. д. („Матеріялы", ст. 95). Чи-ж треба же чого сьяснійшого й виразнійшого?

Подавати більше виписок — вважаємо злишним. Дороги, ціль, взагалї — суть і характер москвофільської пропаґанди між нашим народом ілюструють нам наведені документи аж надто наглядно. Не поможуть ніякі викрути, ніякі запереченя.

АНТІН ЦУРКОВСЬКИЙ.

СТРІЧА З КОМЕТОЮ.

Свобідна перерібка твору Каміля Фляммаріона „Конець сьвіта".

III.

Засїданє Академії Наук.

.....Голоси..........................
Підняли страшний ропіт, що безвпинно
літає з поконвіку в тих чорних, мрачних прірвах
немов сей порох, який зїмає хуртовина.
Данте, Пекло, III. 28-30.

І власне серед отсих обставин оголошено відчинене засїданя французького інституту, сеї найповажнїйшої наукової інстанції, від якої загально надїяно ся остаточної і певної розвязки сего страшного для всеї людскости питаня: бути чи не бути.

Від часу вибудованя величавого амфітеатру академії, ще нї разу її мури не бачили такого здвигу народу як власне тепер. У льожах сиділи: президент Злучених Держав Европи (уже більше як 300 літ тому народи Европи виломили ся з під крівавого ярма мілїтаризму і тим способом мирною дорогою усунули своїх цїсарів, знесли ділячі людськість соромні границї, та утворили вільну федерацію републик, щось на взір Злучених Держав Америки) директор французької, італійської і іберійської републики, посли републик німецької, української, російської і угорської, реґент Конґа, префект міжнародної біржи, архіепископ Парижа, много визначних учених, писателїв, словом бачено блискучий збір представителїв науки, полїтики, торговлї, промислу і лїтератури. Однак всї вони не були уже більше в пестрих, неначе папагаї, мундурах, з бляшаними шпадами при боцї, але всї носили вже звичайний горожанський стрій. Мундури пережили ся і уступили як і усе иньше, нагадуюче людскости колишнїй її подїл на панів і рабів.

Точно з ударом назначеної години підвів ся предсїдатель інституту і почав слїдуючими словами:

,,Панї і Панове!

,,Вам усїм є звісна причина нинїшних наших зборів. І дїйсно, людскість ще нїколи не переживала такої кризи, як отсе послїднїми днями. Велике питанє про конець сьвіта від чотирнайцяти днів не сходить з нічиїх уст; се питанє є також одиноким предметом нарад і диспут ученого сьвіта. Днесь має ся отже оголосити остаточний вислїд сих нарад і дослїдів та тому удїляю голосу добр. директорови астрономічної обсерваторії''.

Підняв ся поважно і спокійно закликаний. Біле наче молоко волося вило ся на його голові. Голос його звучав рівно, спокійно. Він був оптимістом, який, здасть ся, і в найтяжшій хвилинї не теряв ще усеї надії. І тому сейчас по перших його словах понурі лиця слухачів випогодили ся, заяснів на них луч надземського гостя: надії.

,,Мої панї'', — почав він; ,,передовсїм з самого початку звертаю ся до вас з уклінною просьбою, не трівожити ся так дуже незнаною грозьбою, яка не є — здаєть ся — така страшна, як виглядає на перший погляд. Надїю ся, що прихід комети, який наступить за пару день, не принесе нїчо такого страшного зі собою, як прим. конець сьвіта. Правда, ми мусимо бути приготовані на катастрофу, але вона нїяк не може ще означувати кінця сьвіта. Сьвіти кінчають ся зі старости а нїколи в наслїдок катастроф.

,,А тепер зверну ся до панів. Бачу тут представителїв усїх кляс суспільства, від найвисших до найнисших. І се зовсїм природно, що в виду такої страшної грозьби усї публичні справи станули. А однак заявляю, що ще днесь нї хвильки я не надумував би ся над сим, чи купити які вартісні папери, хотяй вони спали до мінїмум, колиб так біржа не була зачинена а я був в такім щасливім фінансовім положеню, яке дозволює на подібні спекуляції.

,,Предмет'', над яким ми днесь будемо застановлювати ся, дасть ся росслїджувати з трьох боків:

1) питанє: чи комета дїйсно зібє ся з нашою землею. Коли так, то:

2) заходить питанє, з якої матерії є вона збудована і

3) які будуть наслїдки такого збитя ся.

,,Се є зовсїм злишним додавати, що вислов ,,конець сьвіта'', який тепер заєдно чує ся, означує виключно тільки конець нашої землї. Правда, що ся земля для нас є свого рода ,,сьвітом'' і вона нас найбільше в тім случаю інтересує.

,,Колиб ми змогли заперечити перше питанє, то тодї оба другі питаня стають самі собою зовсїм злишні.

,,На жаль мушу заявити, що астрономічні обчисленя в сїм напрямі суть як найточнїйші. Так, комета мусить стрінути ся зі землею і то з значною силою. Скорість, з якою земля летить довкруги сонця виносить 29.460 метрів на секунду, а скорість, з якою летить комета на землю 41.660 метрів на секунду. З'ударенє отже наступилоб при скорости 72.000 метрів в секунді в случаю, колиб оба небесні тїла вдарили зовсїм просто на себе. Комета однак летить на землю трохи скісно.

,,Збите ся з усїми своїми наслїдками є неминуче. Однак прошу не дуже лякати ся!... Се збите ся само про себе ще нїчого не доказує. Бо приміром если хтось обчислить, що того а того дня желїзничий поїзд, що летить з скоростю 100 миль на годину, в тім а тім місци стріне ся з величезним роєм комах... Чи в наслїдок того обчисленя подорожні їдучі сим поїздом будуть дуже перелякані? А в часї збитя ся нашої землї з кометою може таке саме бути. Тому отже позвольте менї розглянути дві слїдуючі точки.

,,Отже: з якої матерії є збудована комета?

,,Кождий тут присутний се вже знає. Комета, се ґазова куля, складаюча ся головно з двокису вуглия. При температурі у всесьвітних розтворах, яка виносить 273 степенів низше нулї находить ся сей ґаз (в обставинах пануючих на земли зовсїм невидимий) в станї мраки а навіть сталого пилу. Отже тут зовсїм не йду в розріз з дослїдами науковими''.

Се обясненє викликало опять на лицях слухачів нові обяви несупокою. Тут і там почули ся сумні зітхненя.

,,Алеж мої панови'', — почав опять астроном — ,,доки мої поважні товариші з фізіольоґічного видїлу або з медичного факультету не докажуть, що густість ґазу в кометі є достаточною, щоби дістати ся у наш воздух, я є сьвято переконаний, що се збите ся скінчить ся чудовим дощем метеорів (падучих зір), отже наслїдки збитя ся не будуть мати нїякого впливу на людське житє; яб навіть поставив мілїон проти одного. Найвисше при сїм поганить усї зі слабими легкими. Наступить щось в родї легенької епідемії.

,,Коли однак, як се потвердили телескопічні дослїди, ядро комети є сталою масою, правдоподібно масою складаючою ся з металїв, коли на се ядро складають ся метеоричні каміня о проміри кількох кільометрів, отже тяжкі кількадесять мілїонів тон, то цї дїйсно ті місця на земли, які з ними стрінуть ся, останут розмелені в пух. Але длячого власне сї місця мають бути замешкалі? Прецінь три четвертини нашої землї займає вода. Сї маси отже можуть впасти у море та в сей спосіб потворити приміром нові острови, але в наслїдок того нїколи не може змінити ся становиско нашої землї в вселенній, її оборот, або таке иньше. В таким случаю є небезпека, але не є зовсїм такою страшною.

,,Кромі тих ґазів сї каміня комети можуть кинути на землю зі свого нутра якійсь експльодуючі, запальні матерії в порівнаню з якими наш динаміт нїтроґліцерина, панелястит, рояліт і т. д. суть лиш дїточими забавками. Однак і се не означає загального перевороту: кілька спалених міст і сіл не здержить нїколи історії людства.

,,З мого постепенного вияснення поставлених на початку трьох питань вправдї виходить, що небезпека існує, але небезпеке не зовсїм така грізна. Я сьвято в се вірю, що збите ся землї з кометою означає катастрофу, але тільки льокальну, для якоїсь певної части нашої землї, а нїколи для цїлої землї. Правда, се буде страшна катастрофа, але тільки льокальна, якою приміром є вибух вулкану, або перехід циклъону''.

Так говорив славний астроном. Його желїзний спокій, цїлковите легковаженє так грізної для всїх небезпеки влили у серця всїх успокоєнє. По нім зблизив ся до трибуни президент медичної академії.

Се був високий, худий мужчина, о блїдім лици яскета, лисій голові, з коротко стриженою бородою. Голос його звучав неначе з порожнечі а цїла його стать нагадувала скорше якогось урядника з похоронного заведеня, як лїкаря, що має хорому подати надію на подужанє. І його погляд був цїлком противний з поглядом передбесїдника, що проявило ся сейчас з перших його слів.

,,Поважані збори! І я рівнож коротко справлю ся, як мій попередник, мимо того, що провів цїлі довгі ночи вивчуючи наслїдків, які лишає ґаз двокис угля на людськім орґанїзмі.

,,Властивости сего ґазу суть вбійчі. Маленька капля сього ґазу змішана з воздухом вистане, що-б протягом трьох мінут застановити раз на завсїгди дїяльність легких. Всякий з фізики знає, що сей ґаз є без барви, без смаку і запаху та крихіточку лекший від воздуха.

,,Його найважнїйшою прикметою є **нахил до сполуки з киснем**. (Бесїдник послїдні слова сильно підчеркнув.)

,,Але се, що нас тут найбільше інтересує, є обставина, що сей ґаз є найбільше труючим, більше навіть труючим як вуглянний ґаз, а друге, його нахил, до лученя ся з киснем. Ся послїдна прикмета вистане, що-б зрозуміти страшні наслїдки. Ви зменчуйте кисень у воздусї, а спричините скоре вимертє людського роду. Кождий з вас тямить оповіданя з сеї епохи варварства, коли то люди в імя слави або любови вітчини мордували себе взаїмно. Позвольте менї оповісти отже один епізод з війни Анґличан в Індіях.

,,Сто сорок шість плїнників запроторено у вязницю, яка не мала нїяких иньших отворів, кромі двох вікон, що виходили на ґалєрію. Перші наслїдки, що показали ся у сих нещасних, зачинених в тїсній вязници, без доступу воздуха, се були густі, грубі краплї поту, опісля страшна спрага, та велике утрудненє в віддиханю. Нещасні пробували усяких способів, щоби менче тиснути ся та зискати трохи воздуха; вони скинули з себе всю одїж, віяли воздух над головами своїми капелюхами, опісля всї нараз кидали ся на колїна, та опять зривали ся в гору; і кождим разом кількох падало з безсилля під ноги товаришів. Вони вмирали від удушеня. Перед північию, по чотирох ледви годинах по запротереню їх в вязници, ледви кількадесять ще жило. Були се щасливцї, що стояли найблизше вікна. Усї вони находили ся в станї якогось летарґічного отупіня або попали в стан страшного божевілля. Коли ранком відчинено вязницю, вийшло з неї тільки 23-ех і то більше схожих на мари, як на людий.

,,Подібних прикладів можу навести тисячі. Однак се не потрібне. І тому заявляю, що в наслїдок зіткнетя ся комети, зі землею, хотяйби не було нїяких иньших наслїдків, то сам перехід землї протягом кількох годин через ґази комети буде для її мешканців згубний. І стане ся, як з нещасними з повисшого прикладу: нещасні люди будуть даремно бити собою за воздухом до віддиханя та падати муть удушені. Я з моєї сторони не вмію подати нїякого ратунку.

,,Я зовсїм не говорив тут ще про переміну руху в тепло та про хемічні і механїчні зміни матерії. Сей бік питаня полишаю до обговореня секретарови академії наук. Після моєї гадки, се повторюю, находить ся людство на земли в передодень смерти, на яку зложать ся не одна, але дві, три, чотири причин. І коли-б людскість уйшла смерти, се треба-б назвати чудом. А як звісно, на чуда днесь нїхто не покладає''.

Сї слова висказані спокійним, переконуючим тоном усїх слухачів кинули опять в сей настрій страху і несупокою, з якого на мить вирвали їх слова першого бесїдника. Страшна певність недаючого ся уникнути небезпеченьства малювала ся на лицях усїх; гук поніс ся по просторій сали. Се всякий дїлив ся зі своїми вражінями з своїм сусїдом.

Допись.

З Desloge, Mo.

Не раз ми уже читали в часописях про стан наших католицьких церквей в Америцї і то з ріжних місцевостий. І се є користною річею для нашої братії, з поміж котрої так богато зійшло тут в Америцї на манївцї, бо відступили від католицької церкви, котру сам Христос оснував і котрої заряд поручив сьв. Петрови, як видимій голові своєї церкви, а по сьв. Петрі і кождому, Папі, як правному наслїдникови сьв. Петра.

Ті нещасливцї, з поміж котрих більша часть є зовсїм неписьменних, нинї і чути не хотять о тих правдах віри, яких нас научив сам Христос і приказав під утратою спасеня в них вірити і після них жити, але перейшли в московський табор цареславя і волїють в своїй слїпотї і злобі мати головою своєї єретицької церкви царя з Петербурга, сего звісного ката руського народа, котрим він все заповнював і заповнює Сибір і тюрми, як самого Христа і Його наслїдників, котрих Він на се вибрав і надїлив повною властю.

Але щож то у нашого бідного, темного Русина не є можливе? В краю за кусник ковбаси давав свій голос на дїдича або ґрафа і так запропащував цїлі громади руські в неволю шляхти польської, а тут в Америцї за келишок віски і кек пива відрікає ся Бога і Його сьв. церкви, в котрій він родив ся і зріс був, та котра одиноко є в силї запевнити йому спасенє вічне.

Тож кажемо таке подаванє до часописий про наші церкви в Америцї є вельми користне, бо оно одних утверджає в нашій сьв. католицькій вірі, а иньших, заблудших наших братей звертає з манївцїв на дорогу сьвітла і правди Христової. А що історія і нашої церкви в Десльодж чимало має в собі заохоти і піддержки для одних, як і перестороги для других, тож і ми уважаємо відповідним подати бодай коротко про розвиток і стан нашої церкви в Десльодж.

Не богато лїт минуло, як станула у нас перша церков сьв. Успенїя. Но і не довго ми нею тїшились, бо злий дух наробив баламути поміж народом, котрий подїлив ся на два табори: оден з них позістав і на дальше як вірні сини своєї сьв. гр. кат. церкви, а другий, як виродні сини полишили свою сьв. матїр гр. кат. церков і перейшли в табор цареславя. Спровадили собі і батюшку, подібного їм самим, бо і він роджений в Галичинї, а коли приїхав в Америку, став з часом російським батюшком. Від тепер настали страшні часи у нас, бо вірні сини гр. кат. церкви не хотїли приняти, анї навіть до церкви впустити батюшку, хотяй він і обголив вуси та бороду і по нинїшний день голить, аби тим

(Продовженє на 7-ій стор.)

ПРОЦЕС
православного ігум. Арсенія
проти менаджера „Свободи“ Кон. Кирчова і її редактора Ант. Цурковського.

(Дальше).

Ню-Йорк, 8. січня, 1909.

Продовжене розправи.

Зізнає дальше Марія Кринітська, як сьвідок доказовий. Продовжає допитувати п. Сніткін (через урядового товмача, п. Бернгарда).

Пит.: Маріє, чи ви знаєте, яка є найблизша стація від Сімпсон? Відп.: Ні.

Пит.: Благословене цминтаря, чи радше посьвячене цминтаря відбуло ся в неділю, чи не так? Відп.: Я не тямлю в якім дни.

Пит.: Чи ви знаєте, чи є або чи нема стації в Карбондейл, стації зелізничої? Відп.: То далеко з Сімпсон до Карбондейл.

Пит.: Но я питаюсь вас, чи ви знаєте, чи в Карбондейл є зелізнича стація? Відп.: Є.

Пит.: Карбондейл віддалений яких дві милї від Сімпсон, чи не так? Відп.: Я сего не знаю.

Пит.: Чи ви не знаєте, що з Сімпсон до Карбондейл можна їхати трамваєм (street-car) за 5 центів? Відп.: Я спізнилась; я не могла їхати тоді до Карбондейл.

П. Ґарван: Для заощадженя лише часу, я позволю собі добавити, що про се можнаб довідатись від кого иншого.

Судія: Коли внесете спротив, то я його піддержу. Вона передше сказала, що не знає.

П. Сніткін: Но вона каже, що не могла їхати до Карбондейл.

Судія: Ся відповідь повиннаб вам вистарчити. Я не дозволив би продовжати вам в сім напрямі, коли-б зголошений був спротив; вам треба держатись границь.

Пит.: Чи там ходить трамвай з Сімпсон до Карбондейл? Відп.: Я не знаю.

Пит.: Як часто їздили ви з Сімпсон до Карбондейл? Відп.: Я не їздила много; менї там було далеко.

П. Сніткін: Вношу, щоб сю відповідь счеркнути з протоколу, бо вона розминаєть ся з моїм питанєм.

П. Ґарван: Ні, я противлюсь.

Судія: Внесок не піддержаний. Вона сказала, що не їздила много.

П. Сніткін: Се число неозначене; я маю право знати кілько разів.

Судія: Но вона не може сего сказати.

Пит.: А можете нам сказати, кілько разів ви їздили з Сімпсон до Карбондейл; чи було се раз, два, чи три рази?

Судія: Тут нема доказу, щоб вона коли тамтуди їздила.

Відп.: Не можу памятати, кілько разів я їздила.

Судія: Чи ви їздили коли трамваєм з Сімпсон до Карбондейл?

Пит.: Перед 29. липнем, 1907 р. чи їздили?

П. Сніткін: Так, перед 29. липнем 1907 радше 1906 р.

Судія: 1906 р.? Тодї могло це не бути там трамваю.

П. Сніткін: Но вона каже, що їздила.

Відп.: Я їздила лише тоді, коли менї було потреба.

П. Сніткін: Чи ходив там трамвай в 1906 р. чи ні, між Сімпсон а Карбондейл?

П. Ґарван: Звертаю увагу, Сьвітлий Суде, що тут є много людей, що знають обставини.

Судія: Ви можете се доказати в инший спосіб.

П. Сніткін: Щоби показати суперечність сего сьвідка, я маю положити основу і звернути її увагу на се, бо в противнім разї прокуратор міг би сказати, що я не доказав сего достаточно.

Судія: Но ви берете її за свого сьвідка що до сих пунктів; се зовсім новий предмет.

П. Сніткін: Як-жеж, та се доходжене віродостойности сего сьвідка, се не є новий предмет. Вона каже, що послїдний поїзд відійшов в певній годинї.

Судія: Вона каже, що так її казали.

П. Сніткін: Добре; но коли я можу доказати, що поїзд відійшов пізнійше, між тим, коли вона гадала, що поїзд в сїм дни вже був відійшов, то се сьвідчить її віродостойність.

Судія: Зовсїм ні. Лава присяглих може взяти се під розвагу.

П. Сніткін: Застерігаю собі право відклику.

Пит.: Я питаюсь вас про те, чи ви дїйсно не знали, що послїдний поїзд в неділю відходить з Карбондейл о 11. год. в ночи?

П. Ґарван: Спротивляюсь, поїзд може відходити з Карбондейл до Чікаґо.

П. Сніткін: З Карбондейл до Мейфільд.

П. Ґарван: Но хто хоче їхати до Мейфільд? Протестую, бо се не належить до річи.

Спротив піддержаний. Застережене права відклику.

Пит.: Ви зізнавали, що в Сімпсон не було зелїзничої стації, чи не так зізнавали? Відп.: В Сімпсон нема стації зелїзничої.

Пит.: Но ви зізнавали, що в Карбондейл є стація? Відп.: В Карбондейл є стація, але се далеко від Сімпсон.

Пит.: Я се розумію, но щоби взяти поїзд, то ви мусїлиб були їхати до Карбондейл, чи не так? Відп.: Я не знала, яким трамваєм; я нічого не знала про трамвай.

П. Сніткін: Вношу, щоб сю відповідь счеркнути, бо вона минаєть ся з моїм питанєм.

Судія: Внесок не узгляднений. Се найлїпша відповідь, яку сьвідок може дати.

П. Сніткін: Застерігаю ся проти замітки Суду, що се має бути найлїпша відповідь. Тепер я хотївби видїти се заприсяжене зізнанє, яке вона підписала для всечестного.

Судія: Я припускаю, що се є приватна замітка до п. Ґарвана. Чи хочете, щоб се було втягнене до протоколу?

П. Сніткін: Так. Се є залучник зазначений для провіреня.

Судія: Ну, то жадайте залучника, який би він там і не був. Лава присяглих не буде зважати на якісь там замітки оборонця.

П. Ґарван: Про се була вчера бесїда, Сьвітлий Суде.

П. Сніткін: Залучник оборони С для провіреня. Сей документ предкладаю на доказ.

П. Ґарван: Не противлюсь.

Судія: Що се за документ, п. Ґарван?

П. Ґарван: Се перше зізнанє, яке вона заприсягала для сьвященика.

Судія: Котрого дня?

П. Сніткін: 26. червня, безпосередно після напечатаня сего мнимого очерненя.

Судія: Добре. Чи ви не протестуєте проти сего, пане Ґарван?

(Зазначено Залучник оборони С для доказу).

П. Сніткін читає залучник лаві присяглих, залучник оборони С.

П. Сніткін: Щоби бути безстороннім для всіх інтересованих, ми скажемо, що первісне зізнанє десь закинулось, но се можна вважати за первотвір (оригінал) сего заприсяженого зізнаня.

П. Ґарван: Так, правда, се моя вина.

П. Сніткін: Після сего, як ви заприсягнули се зізнанє, залучник С для оборони, чи ви мали яку розмову з Грицьком Чалим або Евгеном Василенком, і чи ви казали їм, що причина, за-для якої ви зложили таке зізнанє для всечесного була ся, бо вам грожено тїлесним ушкодженєм?

Судія: Чи можете се перекласти?

Товмач: Так, Сьвітлий Суде, но се трошки за довге.

Судія: Чи маєте що проти сего, щоб ваше питанє розділити так, аби можна його перекласти.

П. Сніткін: Зовсїм ні, Сьвітлий Суде.

(Стенограф повтаряє першу частину питаня як слїдує: „Після сего, як ви заприсягнули се зізнанє, залучник С для оборони, чи ви мали яку розмову з Грицьком Чалим або Евгеном Василенком?“). Відп.: Я не розумію, що се значить.

Судія: Спитайтесь її, чи вона знає сих людей.

Товмач: Вона каже „яких людей?“

П. Сніткін: З Грицьком Чалим або Евгеном Василенком? Відп.: Не знаю.

Судія: Чи ви не знаєте Грицька Чалого або Евгена Василенка? Відп.: Не знаю; я не бачила сих людей.

Пит.: Но чи ви їх знаєте? Чи ви пізналиб їх, як би їх побачили? Відп.: Се вже було давно; я не знаю.

Судія: Впровадьте їх, пане Сніткін.

Судія: Чи ви знаєте сих людей, що там стоять, які що й но тут увійшли? Відп.: Так, знаю.

П. Сніткін: Вони утотожнені, один Грицько Чалий, а другий Евген Василенко.

Судія: Чи видите сих людей, що там стоять? Відп.: Сей один не є Грицько.

Пит.: Чи знаєте сих людей? Відп.: Я виділа їх, як вони прийшли.

Пит.: Но чи ви говорили коли з ними про сю справу? Відп.: Ні, я зовсїм з ними не говорила.

П. Сніткін: Чи ви коли говорили з ними про се зізнанє, яке ви заприсягали для всечестного Арсенія, так чи ні? Відп.: Ні, я нічого до нікого не говорила.

Пит.: Чи ви не заявляли Чалому і Василенкови, що причина, задля якої ви складали під присягою зізнанє для всечесного Арсенія, була ся, бо вам грожено тїлесним ушкодженєм? Відп.: Хто менї що зробить?

Судія: Повторіть питанє, а судія присяглий буде уважати на се, чи воно поправно переложене.

(Стенограф повторив питанє для товмача).

Відп.: Я нічого не говорила.

Пит.: Чи ви не говорили Чалому і Василенкови, що всьо, що містилось в появившій ся статї у „Свободі“ з дня 25. червня, 1908 р. було правдою? Відповідь: Ні.

Пит.: Чи перед 25. червнем 1908 р. не просили ви Грицька Чалого, щоби оголосив публично...

П. Сніткін: Лиш хвильку. Прошу викинути слово „Чалий“ а положіть натомість слово „Білущенко.“

Судія: Лїпше цофнїть питанє, а поставте нове.

Пит.: Чи перед 25. червнем 1908 р. не просили ви Митрофона Білущенка, щоби оголосив в руських часописях те, що Арсенїй вам заподіяв? Відп.: Ні, я нічого не говорила.

Судія: Чи ви виділи коли руську ґазету? Відп.: Ні, я не читаю ґазет.

Пит.: Чи ви знали про які руські ґазети, що виходять в Америцї? Відп.: Я не знала, бо ніхто менї не казав.

П. Сніткін: А чи в сїй громаді, де ви мешкали, не говорили люде загально про мнимі зносини між вами і Арсенієм?

П. Ґарван: Противлюсь сему, Сьвітлий Суде.

Судія: Спротив піддержаний.

П. Сніткін: Застерігаю собі уклінно право відклику.

Пит.: Ви зізнавали, що нічого не говорили з Чалим або Митрофоном Білущенком?

Судія: Про сю справу.

П. Сніткін: Я буду мусїв розділити питанє. Добре.

Пит.: Про сю справу? Відп.: Я ніколи з ними не говорила.

Пит.: Чи ви не зізнавали вчера по полудни (я перечитаю вам із сторони 76, а ви як хочете, можете уважати), що ви мали бесїду з сими людьми, та що ви говорили те, що вони вам казали говорити?

Товмач: Чи Сьвітлий Суд позволить менї сказати се по російськи? Вона не розуміє по польськи.

Судія: Добре, скажіть їй се по російськи.

Товмач: Вона каже, що не розуміє.

П. Сніткін: Яка є відповідь?

Товмач: Вона сего не розуміє.

П. Сніткін: Чи ви хочете сказати, що вона вас не розуміє?

Товмач: Ні.

Судія: Ну, менї, се зовсїм не дивно. Чи може судія присяглий поставити їй се питанє?

(Питанє повторив стенограф 9-тому судії присяглому).

П. Ґарван: Я противлюсь сему питаню, хиба що вкажеть ся час і місце мнимої розмови. Я думаю, що ми повинні по людськи трактувати сего сьвідка.

П. Сніткін: Певно.

П. Ґарван: Напрям доходженя був про розмову з сими двома людьми і про заприсяжене зізнанє, яке вона складала для Арсенія. Вчера вона зізнавала, що говорила з ними, як була в Олифанті. Її ум звернений тепер на час, коли вона заприсягала зізнанє для Арсенія.

Судія: Но се є річ, яку має порішити лава присяглих.

П. Сніткін: Я маю право напирати своїм питанєм, чи вона не зізнавала вчера сего, що мала розмову з сими людьми, та що всьо, о чім вона говорила, було се, що вони казали їй говорити.

Судія: Вона не знає, що значить „розмова“. Вона сказала, що сих двох людей запровадило її та що вона підписала се зізнанє за-для приобіцяних грошей.

П. Сніткін: Хоч нічо не подобаєть ся менї більше як се, коли Сьвітлий Суд мене поправляє, то одначе здаєть ся менї, що Сьвітлий Суд...

Судія: Деж є вчерашне зізнанє?

П. Сніткін: Стор. 76 і 77, Сьвітлий Суде. Вона сказала, що ніколи не говорила з сими людьми — під сподом стор. 76, послїдне питанє на стор. 76, а потім всьо на сторонї 76 аж до послїдної стрічки в долинї.

Судія: Тут в протоколї стоїть „я нічого не говорила. Я говорила те, що вони казали. Що вони вам говорили? Один з них казав менї, що оженить ся зі мною, а другий казав, що дасть менї десять тисяч долярів.

П. Сніткін: Отже, чи се не є розмова? (Читає): „Я нічого не говорила. Я говорила те, що вони менї казали“. Вона здїлала фізичний акт, вона говорила.

Судія: Вона казала, що підписала зізнанє задля певних обітниць, які їй пороблено. Отсе вона зізнавала вчера. Тепер поставте своє питанє і позвольте, що-б їй присяглий судія повторив.

П. Сніткін: Я поставив питанє; прошу, щоб його повторити.

Судія: Нехай стенограф повторить його присяглому судії. (Стенограф повторив знов питанє для 9-го судії присяглого).

9. судія присяглий: Вона каже, що вчера нічого не говорила.

П. Сніткін: Чи се найлїпша відповідь, яку можете видобути на моє питанє?

Товмач: Вона каже, що його не розуміє.

Судія: Ми повинні-б мати тут такого товмача, який би її розумів. Чи присяглий судія буде ласкавий знов до неї говорити, коли ви не противні сему?

П. Сніткін: Я не противлюсь.

Судія: Повторіть питанє судії присяглому.

(Стенограф повторив питанє 9. судії присяглому).

9. судія присяглий: Вона каже, „я не можу лїпше відповісти“.

Урядовий товмач: Вона каже: „я говорю по руськи“.

9. судія присяглий: Я говорю „по руськи“.

Судія: Йдїм далї. Позвольте менї говорити до сьвідка.

Пит.: Чи ви вчера розуміли, що до вас говорили? Чи взагалї ви говорите по анґлїйськи? Відп. (по анґлїйськи): Ні, лише трошки.

Пит.: Чи розумієте? Відп.: Так, тільки трошки.

Пит.: А чи ви вчера розуміли, про що говорено? Відп.: Ні, я не говорю по анґлїйськи, лише по руськи.

Пит.: Чи ви розуміли вчера сего чоловіка, коли він говорив до вас?

П. Ґарван: Вона не знає, що значить „розуміли“.

Пит.: Чи ви вчера розуміли?

Судія: Ну, то поставте їй ви тепер питанє.

Відп. (через урядового товмача): Я розуміла, але не всьо докладно.

Судія: Скажіть їй, що-б вона старала ся зрозуміти. Відп. (продовжана через урядового товмача): Я не єсьм чиста Росіянка.

П. Ґарван: Я гадаю, що нам лїпше держати ся урядового товмача. Кількох людей взялось дівчину в обертаси із всїх сторін.

П. Сніткін (через урядового товмача): Ви зізнавали вчера пополудни, що двох людей прийшло до Мендельсона і взяло вас трамваєм до Олифанту. Чи ви коли виділи сих двох людей перед тим, як вони прийшли до вас у Мендельсона? Відп.: Я їх не виділа тільки тоді, як вони там прийшли.

Пит.: Чи ви знали їх передтим, як ви їх виділи у Мендельсона? Відп.: Я їх не знала.

Пит.: Стрінувшись у свого службодавця з сими двома людьми, яких ви передтим ніколи не виділи, чи ви не казали свому службодавцеви, де ви мали їхати з ними?

П. Ґарвин: Лїпше опустїть всьо з виїмком „чи ви не казали свому службодавцеви“.

П. Сніткін: Звертаю увагу, Сьвітлий Суде, що я не позволю дати себе обмежувати в сей спосіб.

(Продовжене на стор. 5-ій).

„SWOBODA"
(LIBERTY)
The Ruthenian Weekly
184 Hudson Str.,
Published every Thursday at 184 Hudson St., New York, N. Y.

Published by The Little Russian Nat'l Union of America.

Established 1893.

REV. P. PONIATYSHYN,
Superintendent
Box 112, Elizabeth, N. J.
адреса мешканя:
326 Rose Hill Place,
ELIZABETH, N. J.

ANTH. CURKOWSKYJ,
editor
184 Hudson Str.,
NEW YORK, N. Y.

K. KIRCZOW,
manager,
NEW YORK, N. Y.

Terms: Two dollars a year.

Advertising rates furnished on application.

Entered as second-class matter December 21, 1906, at the Post Office at New York, N. Y. under the Act of Congress of March 3, 1879.

„Свобода"

часопись для руського народа в Америці і орґан „Р. Н. Союза", виходить що тижня в четвер і коштує:

в Америці на 12 місяців $2.00
до стар. краю на 12 місяців $2.00
в Америці на 6 місяців $1.00

Оплачувати ґазету треба всеґда з гори.

Гроші треба посилати в реджістрованім листі, або через експресовий, або почтовий money order (мoні ордер). Money order то є карточку, котру дістанете від почтаря або аґента на експресовім офисі, пішліть нам бо без того ми не годні гроший дістати.

Адрес:
„SVOBODA"
184 Hudson St., New York, N. Y.
Телєфон 7074 Spring.

Дописи просить ся писати лишень на одній стороні картки. Дописи непригожі до друку нищить ся, наколи з гори не було зазначено, що жадає ся її звороту і не було залучено марок на зворот.

Відозва!

Отсим подаю до загального відома усім пов. пп. місц. Орґанізаторам, щоби при орґанізованю так поодиноких членів, як і при основуваню нових Відділів „Р. Н. Союза" придержували ся безуслівно посліднього рішеня Гол. Еґзекутивного Комітету тоїж Орґанізації в Америці, се значить, щоби побирали від кандидатів вступне.

Сих пару стрічок подаю до загального відома тому, що декотрі із наших Пов. патріотів орґанізують без вступного, і опісля безпідставно домагають ся від мене нагороди, котрої очевидно виплатити їм не можу.

Хто хоче отже чим тим причинити ся до розвою і слави нашої могутньої Орґанізації в тім краю, то нехай не жалує чорнила, та кусника паперу, але нехай сейчас пише до низше підписаного, а відворотною почтою одержить потрібні йому інформації і друки дотично основуваня нового Відділу, але в додатку заощадить собі, та Гол. Урядникам „Р. Н. Союза" втрати дорогого часу.

Рівнож крайнаб уже була пора, щоб і ті Відділи, котрі до тепер не спромоглись чомусь на місц. Орґанізаторів, щоб постарались направити свій блуд хоть тепер.

„Руський Н. Союз" числить уже звиж 269 Відділів, і єслиб в кождім Відділі місц. Орґанізатор придбав „Р. Н. Союзови" хотьби одного нового члена місячно, результат орґанізаційної акції бувби уже гарний.

Отже славні Союзовці, прокиньте ся вже раз! Вороженьки наші не сплять, але аж слинять ся від гавканя.

Покажім, що і ми не діти, покажім усім темним духам, що ми сьвідомі нашої цїли, що ми нарід, котрий знає „ким і защо закутий"!

Михайло Беля
Гол. Орґанізатор „Р. Н. С."

ПЕРЕД КОНВЕНЦІЄЮ.

В 5-ім числі „Свободи" д. М. Беля, головний орґанізатор Союза, піддав гадку обезпеченя в якийсь спосіб старих знемоглих членів тоїж орґанізації.

Гадка справді гарна і заслугує на всяку увагу. На мою думку забезпечене таке можнаб дати через отворене „Дому" для старих і калік членів Союза, або через уділюванє певного рода пенсії. Котрого з тих двох способів ужити, трудно вгадати, мабуть комбінація обох булаб найліпшим виходом. „Дім" приміром, був би добрий для тих хто не має родини, пенсія булаб вигіднійшою для тих хто має рідню, особливо в старім краю, де чоловік може ощадно вижити за взглядно невеличку суму.

Дім повинен би находитись не в місті а десь на фармі, де ті, що мешкають в „Домі", моглиб управляти землю (хто може, за що моглиб діставати невеличку плату) під руководством фахового чоловіка, через що удержанє „Дому" не булоб дуже коштовне. Що до пенсії, то для більшости членів вистарчить мабуть пенсія 40 долярів (200 Корон) на рік. Впрочім хто хотів би забезпечити собі більшу пенсію, мусів би більше платити.

Як і скільки малиб члени на таку пенсію платити годі на сліпо сказати. Се требаб доперва вирахувати в приближеню на підставі певних даних. Приміром, требаб доконче знати бодай се: скільки членів і якого віку є в Союзі, який процент умирає в якім віці і з яких причин; скільки членів виступає з Союза, длячого (чи в наслідок еміґрації, браку роботи, чи з переходу до других орґанізацій, як довго они були в Союзі і т. п.) Такі дані повинен би Уряд Союза оголосити бодай на 3 місяці перед Конвенцією, тоді на їх підставі можнаб дійти до певних заключень. Загалом менї здає ся, що Союз дає за богато членови по смерти, себто посмертного. Єслиб так члени схотіли зменчити трохи посмертне а вмісто того забезпечити себе ще на випадок старости та каліцтва а може і безробітя то здаєсь користи для загалу членів булиб далеко більші як тепер. Тількиж заводячи сї нові річи нам не требаб забувати про одну стару річ та мимо того незвичайно важну. Маю на думці спосіб в який платить ся тепер до Союза. Чи старий чи молодий усі платять однаково. Се не лиш кривда, але і велика дурниця. Такою самою системою члени Союза самі копають гріб своїй орґанізації, бо відстрашують від неї молодих членів, одинокий спосіб зменчити пересічну смертельність. З сего виходить, чим раз більше число смертий, і чим раз більший розмет, ще більше відстрашуванє молодих членів і ще більший тягар на плечі старих членів Союза, які за довгі роки платили а тепер мусять ще більше платити або утратити усі права і то платити тоді, коли они найменче до сего спосібні.

Приєднанє як найбільшого числа молодих членів є конечним услівєм істнованя самої орґанізації та лежить в інтересі старих членів Союза.

А приєднати їх може лише справедливий розділ тягарів себто заведенє плаченя до Союза після віку, а не так як доси бувало. Се питанє підносив я на кождій конвенції (крім послідної) почавши від Пітсбурської, та загал делеґатів якось не міг чи не хотів зрозуміти сего.

Як головний арґумент підносили баламуту з рахунками. Наш народ страх боїть ся „рахунків"!

Аби оминути сю баламуту, предкладав я вже і таке: аби кождий член платив сталої вкладки що місяця через ціле житє стільки центів скільки має років, а розмет аби всї платили однаковий. Приміром, член який вступив до Союза маючи 21 літ, платив би що місяця сталої вкладки лиш 21 центів хоч би мав колись і 40 літ. Член маючий при вступі 35 літ платив би сталої вкладки лиш 35 центів. Розмет платили би всї рівний.

(Розуміє ся, що старі члени платили би сталу вкладку не після теперішного свого віку, а після того коли вступили до Союза).

Та і на се не згодились шановні делеґати.

Може хоч тепер по кількох лїтах надумають ся та прийдуть до иньшого заключеня. А пора се зробити, бо колись може бути запізно.

Вкінци требаб ще згадати за одну річ. До сеї пори гроші Союза лежали без проценту або на дуже малий процент. Се велика хиба. Жадна асекураційна компанія не булаб в силі виплачувати своїх з'обовязань, єслиб держала свої гроші по банках без проценту або хоч би й на три або чотири процент. Компанії сї обертають грішми, закуповують за них усякого рода шери (розуміє ся не золотих майнів) та бонди, і в сей спосіб они не лиш виплачують свої з'обовязаня, але ще для стакголдерів приносять міліони. Те саме мусить робити „Союз" мусить інвестувати свої капітали, аби они приносили більший процент як доси, бож за менче більше одного доляра місячної вкладки жадати крім 1000 долярів посмертного ще і другі річи се хиба булоб трохи чи не забогато.

І. А.

„В оборові правди".

Допись з Plymouth, Pa.
(Конець.)

1. Неправдою є, щоби каса церковна плїмовтських Русинів підупала в наслідок особи нашого Преосьвященого Владики, бо всего на всего гостив в Plymouth, Pa. Владика за цїлий час свого побуту в Америці офіціяльно лише один раз. А коли в часї тогож побуту держав через пять чи шість днїв Владика міссію, то прибувши тут на всякі просьби і домаганя парафіян не тільки що не зробив через свою присутність ніякого недобору нашій церкві, але противно приспорив її пару сот долярів завдяки великому здвигови народа, який з побожности і цікавости горнув ся тут великими громадами з цїлого тутешнього округа на науки, які власне голосив Владика в часї своєї міссії. Єсли-ж Господин дописуватель „Поступа" чув, що нововибраний на рік 1910 уряд церковний переняввши стан каси знайшов якийсь дефіцит, то він тих недоборів не повинен як чесний і здоровомислячий чоловік приписувати Владиці, але якраз тому старому урядови а особливо найкомпетентнійшим в тій справі кураторам, котрі рахунки і касу церковну провадили.

Владика до маєтків церковних не мішає ся, анї кас церковних не провадить; діло се ведуть урядники церковні. Кого-ж належало-б винувати, наколи оказали-би ся недобори в касї церковній? Чи Владику, котрий навіть може про стан каси не знає, чи дотичних урядників церковних, котрі майном церковним завідували? Де в вас паноньку хлопський здоровий розум, де льоґіка? Чи ви може так заскорузли в своїй ненависти до всього, що не російське, що сьвіта Божого не бачите та й процес мисленя Вашого відбуває ся наопак, значить ся инакше, як в здоровомислячого чоловіка? Єсли так, то шкода з Вами балакати!

2. Що ся тичить процентів, які парафія плїмовтська засилала Владиці в р. 1909 роцї, а котрих ви дуже жалуєте, пожалованя гідний дописувателю, то я вам могу сказати як найкомпетентнійший в тій справі — бо через мої руки процент був засиланий — що за цїлий рік заслано з Plymouth, Pa. Владиці около $63.00. Сума отже невелика і через сю квоту певно каса церковна не з'убожіла.

3. За о. Новака, котрого ви поваляли своїм рильцем я не думаю відповідати, бо моєї оборони він не потребує, а для виcьвітленя сути річи сам на вашу базґранину може відповісти.

4. На ознаки великого восторга і радости почтеннаго Ґаспадіна, які надто виявив в своїй безпідставній конклюзії, будьто нарід в короткім часї прозрить і пізнає, хто йому ворог, а хто приятель і буде гонити „сотерчуков" внедовзї з фарц, а і контрактового сотерчука нажене до Михайловки, відповім, що його радість безпідставна. Бо скорше народ зробить порядок, з дотичним дописувателем „Поступа", наколи дізнаєть ся, що то за птиця, тай ликовствованє його розібєсь на нїщо, нїж сповнить ся пророцтво пиво- і вісколюбця, котрий певно помрачивши свій ум „ачищеною" не був сьвідомий сего, що поміщував в „Поступі". Дальше нехай збочений на умі дописуватель прийме і се до відомости, що попик контрактовий, що сидить на плїмовтській парохії, занадто великою любовію і пошаною тїшить ся серед своїх чесних парохіян та надто твердо стоїть на своїй підставі, щоби аж з такою неславою мусів з Plymouth, Pa. відходити. Такі пророцтва сповняють ся лише на попах, що мають чорносотенну закраску в своїм серцю, — се якраз попи табору дописувателя, — котрих нераз люди не могучи позбутись добрим і чесним способом, гонять як того вовка при помочи детективів і поліцменів, що дійстно мало місце в самих Плїмонтах.

Так отже, мій цаноньку, ви попикам сотерчукам не гризіть ся, анї в його справи не мішайтесь, а радше про себе дбайте і про хлїб щоденний в чесний спосіб старайтесь. Владики, під котрого стягом стоять вірні сини гр.-кат. церкви, також не чіпайте! Ви не з наших, бо ви запроданець, ренеґат, що свою честь втопив в чужім багнї. Ви той піяк мертвий, тота колода, що гниє і заразу розпускає між здорові орґанізми. Ви зрадник не тільки нашої гр.-кат. церкви, але і всїх щирих Русинів, котрі рвуть ся до сьвітла правди і науки, котрі хотять поступати, двигатись, рости і розвиватись, як другі народи. Йдіть в Рассєю москалів туманити, там жде вас ліпша заплата! Праця ваша ту не видасть овочів, а хоть по ваших слїдах виросте понекуди бурян і хопта, так не довго їм і вікувати, бо добрий сївач ходячи старанно коло своєї нивки з побачивши бурян виполе його, а тодї який хосен принесуть ваші заходи і подвиги, в котрих ви не перебираючи в средствах нераз найдорощі сьвятощі промінюєте за марний гріш і за лукаву свою псевдочестолюбивість? — Там під кнутом для вас поле до попису і то не надовго! Тож спішіть, де лекша праця, де твердший костур і сильнїйша нагайка.

Контрактовий сотерчук.

Свій до свого!

Не для адвертайзменту, але в намірі признаня слушности там де она в дійсности находить ся, то є в намірі відданя кождому чоловікови того, що йому правно і заслужено належить ся, прошу помістити отсих кілька стрічок:

Старим вже у нас є клич „Свій до свого", а однак як думаю, не шкодилоби, щоби його від часу до часу відновити і нашим Русинам пригадати. Маю на гадцї прекрасно устроєний іконостас в Shenandoa, Pa. — Як многим вже відомо, Русини в Шенандо побудували минувшого року величаву церков. Церков та вже сама собою, своїм розміром і структурою представляєсь дуже імпозантно, а коли війдемо до середини тоїж, так перше, що нас в подив і одушевленє впроваджує — то іконостас роботи нашого щиро-руського артиста-різьбаря, П. Евг. Василенка. Свій вроджений артизм, талан і знанє руського духа оказав п. Евг. Василенко наглядно в виконаню згаданого іконостаса. Що се не пуста хвальба, то може кождий сам переконати ся бо переїзджаючи через Shenandoah, Pa., може вступити і оглянути величаву церков та сей прехороший іконостас, котрий вдоволив не лиш не мало вимагаючого пароха і парохіян шенандорських, але вдоволить певно кождого, хотяйби і найбільш вибагливого чоловіка. Що робота п. Евг. Василенка є артистична, солїдна і совісна доказом сего є і то, що сусїдна парафія Maizeville, Pa., побачивши то, віддала йому построєнє іконостаса в своїй церковци, і незадовго побачимо ту в околици новий твір його талану. Повисшими словами віддаючи заслужену похвалу п. Е. Василенкови, сьмію запитати — длячогож нам Русинам не тримати ся старого клича: „Свій до свого" і не віддавати роботи нашим руським артистам — лиш глядїти у чужих народностий людий, котрі не маючи і не знаючи нашого духа не вивяжуть ся як слїд зі своєї задачі? Дякувати Богу, не єсьмо такі бідні і маємо своїх талановитих людий, не даймож проте їх таланови загибати і у чужих хлїба шукати.

Як відомо вже руському загалови із часописий, що

в тімже самім згаданім мною Shenandoa, зістала основана від кількох місяців робітня церковних риз як заразом штор церковних річий під назвою „Ризниця.“ Є то перше сего рода руське товариство в цілій Америці. Хто мав вже до діла з „Ризницею“ і замовляв ризи, сьвітло, цьвіти чапі або щось подібного той зневностію був вдоволений і перекопав ся, що товар добрий а ціна совісна. І як раз думаю на часі пригадати ту знова клич: „Свій до свого“. Тисячі руських замовлень отримували і отримують фірми англійські часто і не християнські, тисячі долярів з наших руських кервів йшли і йдуть до рук чужих, — але тепер, коли вже маємо наш руський штор, поможім йому розвивати ся. Най наші доляри тяжко запрацьовані йдуть в руські руки, — тимбільше, що я певний сего, що наколи „Ризниця“ вспомагана нашим руським народом добре розвивати ся буде, Дирекція „Ризниці“ певно не пожалує а від часу до часу жертвує якийсь процент на наші народні цілі.

Кінчаю тих кілька слів, еще раз повтаряю і пригадую клич: Братя! Свій до свого!“

о. Волод. Сполітакевич.

Перша вистава опери Чайковського в Америці.

На слідуючі тижні „Metropolitan Opera Company“ приготовлює виставу опери Чайковського, перший раз взагалі на американській землі. Сею оперою є „Пікова Дама“ найславнійша музична драма, яка вийшла з під пера сего славного російського композитора Заряд доложив усіх своїх сил, аби вистава сеї опери зділала епоху в музикальнім житю нашого міста. Д. Густав Малер, лідер нюйорської Фільгармонії зістав специяльно запрошений обняти батуту дириґента. Перед двадцяти роками сей д. Малер був першим діріґентом сеї опери в Гамбурґі і посьвятив усї свої сили студіям над операми Чайковського; сам композитор давав йому вказівки і він та д. Никич суть днесь найвизначнійшими интерпретерами музики Чайковського. Цїла сусперія зладжена великим коштом с чудова і є зладжена на взір сценерії в цісарській опері в Відни, якої премієру вивів і поставив сей самий д. Малер і якої виведенє стало великою сенсацією в цїлім музичнім сьвіті. Головний парт сьпівати-ме доб. Слєжак, той самий, який головно причинив ся до її величезного поводженя в часі перших вистав у Відни. Другі ролі суть рівнож обсаджені найлїпшими сьпіваками. Ся опера повинна передовсїм заінтересувати усїх Американців російського походження як не менче і усїх Славян.

Відозва

до всїх Вп. Секретарів і Орґанїзаторів відділів Р. Н. Союза.

Звертаємо отсим увагу пп. Секретарів, щоби не присилали деклярацій без виповнення сьвідоцтва лікарського, яке находить ся на другій стороні деклярації, позаяк такі не будуть приняті.

Рівнож при виповнюваню деклярацій просимо на те уважати, щоби на деклярації було подано на яке посмертне член хоче належати, кілько має він і його жена літ, імя жени або якого иньшого члена родини, після того, кому член записав посмертне.

Член, котрий не вміє писати, має зробити на деклярації пером знак хреста, уміючий писати має підписати ся власноручно на обох сторонах деклярації.

Місячні справоздання т. є. друки на жовтих картках, як також адреси нових членів прошу виповнювати і присилати враз з деклярациями і розметом.

Від Головного Уряду Р. Народного Союза.

Д. Напітула, гол. предс. Т. Лабовський, гол. рек. секр.

Процес.

(Продовженє зі сторони 3-ої.)

Судія: Ну, то ідїть далї. Ви забавитесь тут до півночи, щоби скінчити сю розправу, а ваші клієнти лишать ся в арешті поки вона не скінчить ся. Я скажу їх замкнути аж до закінченя розправ. Я не мислю засідати тут цїлий тиждень, щоб-бє сю розправу перевести. Те все безпотрібне; вона вже говорила те саме кілька разів.

П. Сніткін: Я протестую проти заміток Сьвітлого Суду і застерігаю собі що до тих право відклику.

Судія: Лише я мушу мати якесь право над розбиранєм сеї справи. Повторіть питанє.

(Питанє повторено).

Відп.: Ні, бо вони мені не казали, де вони мали їхати зі мною.

Пит.: Чи ви не хотїли знати, де ви мали їхати? Відп.: Вони казали лише, що я мушу їхати з ними.

Пит.: Де по раз перший виділи ви котрого із тих обжалованих? Відп.: Я виділа їх в Олифанті.

Пит.: Чи їх обох чи лише одного з них? Відп.: Обох.

Пит.: В чиїй канцелярії виділи ви їх в Олифанті, чи де? Відп.: У сего жидка, що був тут вчера.

Пит.: У сего жидка, так? Чи Кирчів обіцяв, що оженить ся з вами, як ви виділи його в канцелярії сего жидка?

П. Гарван: Не говоріть „Кирчів“.

П. Сніткін: Я вказую на сего першого обжалованого.

Судія: Най він встане. Тепер вкажіть на обжалованого Кирчова.

Відп.: Ні, не він.

Пит.: Чи він, сей обжалований Кирчів, предкладав вам десять тисяч долярів? Відп.: (по анґлійськи): Ні, нїколи. (Продовжає відповідь через товмача): Ні.

П. Сніткін (через товмача): Чи сей другий обжалований, Цурковський, говорив, що оженить ся з вами? Відп.: Ні.

Пит.: Чи він предкладав вам десять тисяч долярів? Відп.: Ні.

Пит.: Ви зізнавали вчера пополудни, що яких два місяці по 29-ім липни, ви мали зносини з Андреєм, чи се правда? Відп.: Де я так зізнавала?

Судія: З Андреєм Преташом.

Пит.: Ви зізнавали вчера пополудни, відповідаючи на питанє п. Гарвана...

П. Сніткін: Прошу на сім скінчити, я сейчас прочитаю питанє і відповідь. Відп.: Я не тямлю, чи я так говорила.

Пит.: „Пит.: Коли менше-більше потім мали ви зносини з Андреєм? Відп.: Яких два місяці потім“ — а щоби не зайшло тут яке непорозуміне, п. Гарван каже „значить, яких два місяці по 29. липни. Ви не тямите дня; день усталив сьвященик“. Чи ви отже відповідаючи на питанє п. Гарвана не зізнавали вчера пополудни, що мали зносини з Андреєм два місяці по 29. липни, так чи ні?

П. Гарван: Поясніть, що то значить „зносини“. Відп.: Я нїчого не знаю про те, чи я так зізнавала.

Пит.: Чи ви тепер присягнете, що ви не говорили, що не зізнавали вчера пополудни так, як я вам читав?

Судія: Чому не питаєтесь, коли зачались її зносини. Відп.: Вчера я сего не говорила.

Пит.: Отсе, що я хочу знати. Ви чейже зізнавали вчера пополудни, відповідаючи на питанє п. Гарвана.

П. Сніткін: Я читаю зі сторони 60.

Пит. (продовжаючи): Що після сих зносин з Андреєм, ви покинули свою службу в Захоронці для сего пре три місяці пізнійше, чи се правда?

Судія: Я гадаю відложити сю розправу, поки не дістанемо російського товмача.

П. Сніткін: Судіє, з російського товмача не буде великого хісна.

Судія: То побачимо, чи буде хосен, чи ні. Ну, і що вона говорить?

Товмач: Вона каже „вчера питали мене кілька разів про ту саму річ і я досить богато відповідала. Про одно питали мене вісім разів, а про друге питали ся мабуть десять разів“.

П. Сніткін: Но я таки напираю на своє питанє.

Судія: Повторіть питанє.

(Питанє повторив стенограф).

Відп.: Я вже сказала раз вчера і я не хочу розповідати про се знов.

Судія: Скажіть їй, що вона мусить відповісти, іменно, що вона собі пригадує, що се говорила або не пригадує, от-що.

Пит. (питанє повторене): Відп.: Я сказала йому про се вчера. Він повинен знати.

Пит.: Як ви отже зізнавали вчера пополудни, що ви покинули свою службу три місяці після своїх зносин з Андреєм, чи се було правдиве зізнанє?

П.: Гарван: Спротивляюсь сему. Се вже було зізнане.

Спротив піддержаний. Право відклику.

Судія: Чи се зізнанє було правдиве? Спитайтесь П.

Судія (питасть ся): Чи се була правда? Відп.: Що до кого?

Пит.: Чи се правда, що ви покинули свою службу три місяці після сего, як мали зносини з Андреєм? Відп.: Я не тямлю, коли пішла з монастиря, а коли прийшла до Мендельсона.

Судія: В повітовім суді на долині є товмач, я гадаю, що він нам придавби ся.

П. Сніткін: Ні, він не говорить її язиком; він говорить по польски.

Судія: Тепер відрочимо розправу до 2 год. сполудня, і покличемо його на пробу.

В тім часі, панове судії присяглі, будьте обережні, щоби не говорити про сю справу між собою анї з ким небудь иншим, і не приходіть до якогось висновку, поки остаточно не предложить ся її вам до рішення. Обжалованих розказую замкнути.

(Перерва до 2. год. пополудни).

(Дальше буде).

НОВИНКИ

КАЛЕНДАР.

Лютий.

24	Ч	Власія
25	П	Мелетія
26	С	Мартиніяна
27	Н	Обл. сині. Авк.
28	П	Онисима
1	В	Март. Памфила
2	С	Теодора

— „Канад. Фармер“ доносить як слідує: Довідуємо ся, що Т. Д. Ферлєй, учитель українсько-англійського семинаря в Брендонї, зрезиґнував зі своєї посади. Школу опускає 1. марця с. р. і з тим днем буде вільне місце для нового учителя, тому не зле було-би, як би наші інтелїґенти, що чують ся відповідними до сего занятя вносили свої аплікації до Dep. of Education, в Вінніпеґу і старались будь що буде занятє сего місце. Уряд зобовязав ся приняти нового учителя.

— В Бразилії почало з днем 1-го січня с. р. виходити нова українська часопись „Прапор“ на місце упавшої „Зорі“. Часопись видає Комітет Народної Друкарні а редаґує д. Клим Гутковський. „Прапор“ виходить що другий четвер і коштує 2 дол. річно. Перше число представляє ся вельми гарно і ми щиро витаємо нового трудженика на нашій народній ниві в далеких окраїнах полудневої Америки. Адреса часописи звучить: „Prapor“ Caixa Postal O. — Curitiba, Parana, Brazil.

— Російська чорносотенна часопись „Новое Время“ доносить, що від 1905—1909 року, отже за 4 літа 301.450 російських підданих покинуло царесдавє. Іменно на католицьку віру перейшло 233.300, на магометанізм 50.000, на протестантизм 14.500, на будизм 3.400, на жидівську віру 400, на поганьство 400 людий. Видко не така то „спасаєма“ царославна віра, коли з самій матушці люди гурмами її покидають.

— Росія на поготові. До польських днєвників доносять з Бродів: На кордоні замітний стан напруження. Аґентови поліції, який все їде поїздом з Бродів до Радивиллова заборонено піти до міста, як давнійше бувало. Є се мабуть відплата за арештоване рос. ротмайстра Суськова в Бродах. На стаціях коло Радивилова находить ся богато вельзамчих возів до перевозу війська. В самім Радивиллові стоїть повний табор санїтарний. Оглядини подорожних в Радивиллові сильно заострено. — Ось такі вісти подають з брідського кордону. За їх правду не ручимо.

— Сесія галицького сойму закінчила ся не без певного ефекту. В кульоарах уряджено собі пирк, а до борби виступили братя Старухи і редактор „Селянина“ Деманчук. Мотиви до такого парадного виступу вже давно накипали на души д. Тимотея Старуха і він вибрав собі соймову Трибуну, щоб раз документно знищити свого політичного противника і публично напятнувати того народного зрадника. На таку обиду заявив Деманчук жадобою мести, а підсївши на свого противника в кульоарах влупив йому зрововно лице. З того вивязала ся завзята борба, в якій Демянчук обірвав від Тим. Старуха кострупи по голові так, що від разу облялася його кров. На крик о поміч надбіг брат Тимотея Старуха, Антін і вони стали спільними силами так обробляти Демянчука, що той аж повалив ся на землю. Коли по якімсь часі прийшов до себе та ставитати до буфету, пустили ся за ним обидва братя, обробльнюючи його дальше своїми кострупами Довго мусїв Демянчук благати о поміч, ни за ним заступили ся другі посли, а відставившого до канцелярії, обмили з крови і перевязали рани. Тим не вдоволили ся ще братя Старухи і зажадали від краєвого маршалка, щоб він зробив доносене карне і зарядив арештоване Демянчука. Маршалок краєвий склав протокола і зробив донесене до поліції і до карного суду.

— Переслїдуванє Словаків. Якими конституційними свободами тішать ся в угорській державі немадярські народности, між ними й Словаки, бачимо з отсего приміру. Для звісного словацького патріота, о. Томанка, котрого епископ Парві позбавив парохії, зібрали Словаки в Рожнові (Розенберзі) трохи гроша і принесли йому до монастиря в Околичнім, де він тепер інтернований, щоби відправив службу божу. Угорські власти добачили в тій збірці поперання національних агітаторів, котрі оклевечують Угорщину перед заграницею, і засудили о. Томанка за те, що приняв гроші на богослуженє, на гривну в квоті 100 корон, дальше на кару двотижневого арешту, видалене з Розенберґа на пять літ, а вкладця додаткову грошеву кару в квоті 20 корон за те, що при видаю вірнику сказав, що се є правда, немов він приняв гроші. Крім того засуджено Івана Яничка на 100 корон гривни за те, що збирав для Томанка гроші, панну Олену Богунівну за те саме на 20 корон кари а паламаря Новака на 50 корон гривни і 7 днїв арешту.

ВСТУПАЙТЕ ДО РУС. НАР. СОЮЗА.

СПРАВИ Р. Н. СОЮЗА.

Покровитель і почетний член Р. Н. Союза.
Іх Преосьвященство Стефан Сотер Ортинський, перший руський епископ в Америці.

Головний Уряд „Р. Н. С." на роки 1908—1910.

Духовний управитель:
о. Михайло Балоґ,
712 Carson st. S. S. Pittsburg, Pa.

Предсідатель:
Дмитро Капітула,
McAdoo, Pa.

Місто-предсідателька:
Марія Черемшак,
Trenton, N. J.

Місто-предсідатель:
Федор Гут Кульчицький,
Pittsburg, Pa.

Касієр:
Алексій Шаршонь,
524 Pine & Franklin St., Shamokin, Pa.

Секретар фінансовий:
Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар рекордовий:
Теодозий Лабовський,
Box 76, Jersey City, N. J.

Радні:
Михайло Беля, Holyoke, Mass.
Петро Ярема, New York, N. Y.
Іван Глова, Shamokin, Pa.
Анд. Стефанович, Pittsburg, Pa
Алексій Горбаль, Derby, Conn.
Михайло Чеґін, Cleveland, O.

Контрольна Комісія:
о. Д. Добротвор, 25 Chestnut St. Yonkers, N. Y,
Василь Гришко, Scranton, Pa.
Михайло Бабій, 391 Maple Ave Kingston, Pa.

Директор друкарні:
о. Н. Понятишин,
Box 112, Elizabeth, N. J.
адреса мешканя
326 Rose Hill Place,
Elizabeth, N. J.

Редактор:
Антін Цурковський 184 Hudson Str., New York, N. Y.

Менаджер друкарні:
К. Кирчів, 184 Hudson St., New York, N. Y.

Головний орґанізатор:
Мих. Беля, 56 Hamilton Str., Holyoke, Mass.

Головна Канцелярія Р. Н. Союза знаходить ся під числом 123 Sussex St., Jersey City, N. J.

Вступайте до Союза!

„Руский Народний Союз" — Принимає членів до 45 літ житя.

Вступне після літ.

СОЮЗ ПЛАТИТЬ:

В разі смерти члена кляси „А" (ціле посмертне) $1000.00.
В разі смерти члена кляси „Б" половину посмертного $500.00.
Посмертне за жінку або мужа члена кляси „А" $400.00.
Посмертне за жінку або мужа члена кляси „Б" $200.00.
Посмертне за діти від $15.00 до $300.00.
В разі утрати: а) обох очий, ніг або рук $1000.00.
б) одної руки, ниго або ока $200.00.
Єсли отець родини в шпитали божевільних, Союз платить що року родині $150.00.

Хто хоче вступити до Союза, мусить вписатись також до братства, яке належить до Союза.

ДЛЯ П. П. СЕКРЕТАРІВ Р. Н. СОЮЗА.

Повідомляю раз на все, що всі гроші належачі до каси Р. Н. Союза, посилає ся так: на money order-ах або чеках вписує ся імя Alex Sharshon, Shamokin, Pa. Дальше так записаний money-order або чек не посилає ся до Голов. Касієра, але враз з виказами до Голов. Секретаря. Головний Секретар опісля відсилає їх до Голов. Касієра.

С. Ядловский,
Голов. Секретар.

Ч. 1030 КВІТ $100.00
на сто долярів, котрі п. Анна Онушканич отримала як часть по батьку Онуфрію Онушканич з Головної Каси Руского Народного Союза в Америці.
Mahanoy Plane, Pa. февр. 5, 1910.
Анна Онушканич.
Сьвідки:
Стеф. Сьпт,
Іван Кріль.

Ч. 1030 КВІТ $100.00
на сто долярів, котрі п. Текля Онушканич отримала як часть по батьку Онуфрію Онушканич з Головної Каси Руского Народного Союза в Америці.
Mahanoy Plane, Pa. феб. 5 1910.
Текля Онушканич.
Сьвідки:
Лучка Зубрик,
Миколай Плакса.

Ч. 1110 КВІТ $400.00
на чотириста долярів котрі South Side Trust Co. of Pittsburg, Pa., яко опікун, отримав як посмертну запомогу по Павлі Унисків з Головної Каси Руского Народного Союза в Америці.
McKeesport, Pa. 19. Окт. 1909.
South Side Trust Co. of Pittsburg, guardian.
Сьвідки:
M. O. Kirch secretary.
Від місцевого Уряду Руского Народного Союза в Америці. Відділ (число) 48.

Ч. 1146 КВІТ $251.00
на двістапятьдесять оден долярів 50 центів, котрі South Side Trust Co. of Pittsburg, Pa., яко опікун отримав як посмертну запомогу по Йосифі Угрюнак з Головної Каси Руского Народного Союза в Америці.
Pittsburg Pa., 11. Децем. 1909
South Side Trust Co. of Pittsburg, guardian.
Сьвідки:
M. O. Kirch secretary.
Від місцевого Уряду Руского Народного Союза в Америці. Відділ (число) 48.

Ч. 1205 КВІТ $150.00
на сто пятьдесять долярів котрі місцев. уряд отримав як похор. кошта по Николаю Шеремета з Головної Каси Руского Народного Союза в Америці.
New York, N. Y. 21. січня 1910.
Петро Ярема.
Сьвідки:
Василь Цїльник,
Григ. Черкас.
Від місцевого Уряду Руского Народного Союза в Америці. Відділ (число) 108.
В. Цїльник предс.,
М. Нижникевич секр.

Ч. 1209 КВІТ $1000.00
на тисяч долярів, котрі п. Розалія Блашко отримала як посмертну запомогу по мужу Петро з Головної Каси Руского Народного Союза в Америці.
Scranton, Pa. 10. лютого 1910.
Розалія Блашко.
Сьвідки:
Григ. Роздільский,
Павло Шіпак.
Від місцевого Уряду Руского Народного Союза в Америці. Відділ (число) 229.
М. М. Югас предс.,
Г. Дзьобко секр.

Ч. 1210 КВІТ $1000.00
на тисяч долярів котрі п. Онуфрий Ковтко отримав як посмертну запомогу по Дениз. Цуцура з Головної Каси Руского Народного Союза в Америці.
Olyphant Pa. ....1910.
Онуфрий Ковтко.
Сьвідки:
Д. Цуцура,
Юрий Хиляк,
Від місцевого Уряду Руского Народного Союза в Америці. Відділ (число) 3.
Юрий Хиляк предс.,
Демко Хомин секр.

Ч. 1211 КВІТ $500.00
на пятьсот долярів, котрі п. Настя Ковтко отримала як посмертну запомогу по мужу Павлі з Головної Каси Руского Народного Союза в Америці.
Olyphant Pa. ....1910.
Настя Ковтко.
Сьвідки:
Юрий Хиляк,
Іван Боднар.
Від місцевого Уряду Руского Народного Союза в Америці. Відділ (число) 3.
Юрий Хиляк предс.,
Демко Хомин секр.

Ч. 1215 КВІТ $200.00
на двіста долярів, котрі п. Юрій Венгринович отримав як посмертну запомогу по жені Маґдалена з Головної Каси Руского Народного Союза в Америці.
Chauncey, Pa. 9. лютого 1910.
Юрій Венгринович.
Сьвідки:
Йосиф Цибух,
Михаїл Ліщиньский.
Від місцевого Уряду Руского Народного Союза в Америці. Відділ (число) 170.
М. Ільчук предс.
Гринь Біловус секр.

Ч. 1217 КВІТ $100.00
на сто долярів, котрі п. Іван Крамар отримав як надзвичайну запомогу за нев. слабість з Головної Каси Руского Народного Союза в Америці.
Dunlo, Pa. 9. лютого 1910.
Іван Крамар.
Сьвідки:
Мих. Михалицкий,
Петро Гдиля,
Від місцевого Уряду Руского Народного Союза в Америці. Відділ (число) 61.
Іван Михалик предс.,
Анд. Чінгелий секр.

Ч. 1235 КВІТ $41.67
на сорок оден долярів 67 центів, котрі п. Анна Мохнач (Ґулик) отримала як сирітську часть по батьку Іван Мохнач з Головної Каси Руского Народного Союза в Америці.
McAdoo, Pa. 9. січня 1909.
Анна Мохнач (Ґулик).
Сьвідки:
Андрей Сукей,
Д. Капітула,
Від місцевого Уряду Руского Народного Союза в Америці. Відділ (число) 7.

Ч. 52. КВІТ $27.00
на двайцять сім долярів, котрі п. Томко Макаровский отримав як посмертну запомогу по доньці Юлія з Головної Каси Руского Молодечого Союза в Америці.
Priceburg, Pa. 14-го січня 1909
Томко Макаровский.
Сьвідки:
Михайло Вовк,
Петро Свала.
Від місцевого Уряду Руского Молодечого Союза в Америці. Відділ (число) 19.
Гнат Фалат предс.,
Стефан Сисак секр.

Рух в відділах Р. Н. Союза

BROWNSVILLE, PA. бр. сьв. П. і П. від. 6. подає до відома, що дня 27-го лютого відбуде ся братскій мітинґ. На тім мітинґу кождий член має вирівнати всї свої залеглости, інакше буде з братства виключений. Позамісцеві члени братства мають засилати свої вкладки і залеглости на адресу: John Petrisko, Box 118, W. Brownsville, Pa. — Іван Петришко секр.

PASSAIC, N. J. бр. сьв. Ів. Хрест. від. 233 подає до відомости, що річний мітинґ відбуде ся дня 27-го лютого с. р. Неприбувші члени будуть карані після параґрафу статутів. Справозданє уряду і вибір нового уряду. — Стеф. Сурґент пр., Мих. Гобко секр.

DERRY, PA. бр. сьв Ів. Кр від. 227 подає до відома, що вибрано слїдуючий новий уряд: В. Баран пр., П. Козловський з. пр., Ю. Медвідь скр., М. Кухарик з. скр, А. Королевят кас., Н Клим з. кас., Ів. Ольховський і Ів. Новіцкий надз. хорих, А. Цапар і Ст. Хома контрольори, А. Маюр, Ів. Гаванчак і Д Чичиляк трост, Й. Грицковяк капіт., Анд. Козимчак дверн.

Ю. Медвідь, секр.

NEW YORK, N. Y. тов. „Просьвіта", від. 204 подає до відома, що вибрано слїдуючий новий уряд: Ю. Хомів пр., А. Федчишин і М. Демчишин з. пр., І. Матейко скр. рек., М. Пилинський з. скр. рекор., І. Кошнір кас., П Ружак з. кас., С. Чосник і І. Ганц контр. ком., В. Кметь, К. Заплацінський, К. Корпало і К. Хомяк надз. хорих, С. Чосник бібліотекар, М. Трач з. бібл., В. Яремчишин кап, І. Савка з. кап., М. Мельник госп. галї, Гр. Максимців з. гос. галї, І. Матейко скр. рек. і фін., який удїляе всяких інф. в справі тов. Ад. бр.: John Mataiko, 132 E. 3-rd st., N. Y. City. — Ів. Матейко.

Балї і Представленя

(Оголошенє в сїй рубрицї коштує: для бр. в Р. Н. Союзї і гр. кат. парохій по 2 цнт., а для всїх других по 4 цнт. від слова).

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ В ПІТСБУРҐУ

устроює дня 26-го с. м. в гали „Просьвіти" на 7-ій улици бр. сьв. Ів. Хрест. Знаменита забава, музика і закуски.

ПОЗІР CLEVELAND, O.

З нагоди балю, який відбуде ся дня 26-го лютого члени Братства сьв. Петра і Павла від. 102. мають зложити на русько-катол церков сьв. П. і П. по 25 центів. — М. Лазика секр.

АМАТОРСЬКЕ ПРЕДСТАВЛЕНЄ

устроюють „Бр. сьв. Володимира" і „Ню Йорський Боян" в Ню Йорку в суботу, 26-го лютого 1910 р. в Manhattan Lyceum Hall 66-68 E. 4-th st. New York. Члени Ню Йорського Бояна відограють: „Ой не ходи Грицю на вечерницї".

Народна драма зі сьпівами музикою і таньцями. Початок о 8-ій год. вечером. 6-7-8

Пошукуваня осіб.

(Оголошенє в сїй рубрицї коштує по 2 цнт. від слова).

Де є Федір Дякун, родом з Ятвяг, повіт Бібрка, Галич. Прошу подати сейчас відомість до: John Diakun, Box 13, Logan, W. Va.

Де є Іван Бесна родом з Кузміна, пов. Добромиль, Галич. Приїхав з Галичини 5-го лютого сего року. Хто подасть про него відомість, дістане 5.00 дол. надгороди. Anthony Besna, Buck Run, P. O. Glen Carbon, Pa.

— Пошукую Івана Целака, походить з села Завадка, риманівська, Галичина. Хтоби о нїм знав або він сам, нехай мене повідомить. Адреса: Ladomir Senczakowicz, Alden, Pa. Luzerne Co. 8—10

Конкурси.

(Оголошенє в сїй рубрицї коштує по 3 цнт. від слова).

— Гр. кат. парохія в Ford City, Pa потребує від першого марта с р дякоучителя з слїдуючими кваліфікаціями: 1) Знанє уставу церковного. 2) Наука дїтий дві години денно. Місячна платня 35.00 дол. і доходи. Зголошувати ся на адресу: Rev. I. Zacharko, Box 2, Ford City, Pa. 8-9

Гр. кат. парохія сьв. Петра і Павла в Wilkes Barre, Pa. пошукує дякоучителя. Від кандидатів вимагає ся: 1) Тверезости, 2) іспиту дяківського, 3) іспиту нотного сьпіву, 4) сьвідоцтва, що вели шкільну науку. Платня 40 дол. місячно і доходи. На відповідь залучити 2-центову марку. Зголошеня без повисших сьвідоцтв безуслівно не буде брати ся під розвагу. Зголошувати ся на адресу: Rev. E. Kuziw, Box 129, Coalridge, Pa. 8-9

На прикінци.

(Ще „про Мексик".)

В 6-ім числї „Свободи" появила ся згадка про те, що Р. Н. Союз і тов. „Просьвіта" наміряють вислати делеґатів до Мексика, а рівночасно також і деякі поясненя про сей край д. А. Вали.

Значить, справа ступає на реальну дорогу і тим самим всяка полєміка тут злишна. Всеж таки не зашкодить мабудь сказати до пояснень д. А. Вали ось що: „The American Exporter", місячник видаваний в Ню Йорку, (який друкує ся також і в іспанській мові) після появи статий в „American Magazine" запитував одного американського бизнесмена живучого в Мексику о скілько правдиві суть закиди почипені в „Am. Magazine". Бизнесмен сей відповів між иньшим таке: „There is no denying that peonage does exist in Yucatan. It is also true that peonage in a lesser degree exists in other parts of Mexico. It is also true that peonage is unconstitutional". Слово „peon" після Standard Dictionary значить: „in Spanish America, one who is bound to serve his creditor until a debt is paid".

Непорозуминє з 247 акрами кукурузи вийшло з того, що в брошурі не сказано, що земля мала бути вже приготовлена (?—Р.) значить з'орана і т. д., готова для засіву, а було тільки сказано, що просто д. Гернандез в оден місяць засадив 247 акрів кукурузою. Розуміє ся, що єсли земля є вповні приготовлена, тоді справа маєсь зовсїм інакше.

Не маю понятя про спосіб управи кукурузи та люцерни в Мексику. В Галичинї а мабудь і тут в Америцї управа кукурузи дорожша від управи люцерни хоч би з тої простої причини, що люцерна раз засіяна стоїть роками, а кукурузу треба садити що року. Єсли-ж в Мексику управа люцерни дорожша від управи кукурузи, то таки дохід brutto з акра люцерни буде 750 долярів, а з кукурузи лиш 160 долярів, значить близько 600 долярів більший, з чого виходить, що таки управа люцерни оплатилаб ся ліпше від управи кукурузи.

Впрочім, про се нехай вже переконають ся на місци делеґати.

Наприкінци згадати ще хиба належить про голос денника „Дїло" в сїй справі. Часопись ся зазначивши з початку, що д. А. Вала засипав цїлу Галичину і Буковину своїми брошурами, перестеріґає людий як найенерґічнійше перед еміґрацією до Мексиканського „пекла". Піддавши опісля їдкій критицї усї обіцянки запитує зовсїм слушно: „що пізнійше стане ся з тими збірниками води і каналами? Хто і чиїм коштом буде їх удержувати після сих перших 10 лїт? Чи фармери знова на ново будуть мусїли оплачуватись синдикатови за наводненє?"... Мабудь що так, бо брошура д. А. Вали про се мовчить.

Але, як сказано висше, пождїм, аж про се все здадуть своє справозданє вислані делеґати.

Гриць.

З Desloge, Mo.

(Продовжене зі стор. 2-ої).

лекше баламутити бідний руський нарід („Поступ" о тім відай і не знає, бо так часто виступає проти голеня ся наших сьвящеників, а тут в Америці вже і російські батюшки зачали голитись. Но наші сьвященики після закона, а батюшки хиба для нікчемного бизнесу!); а ті, що спровадили батюшку, хотіли на силу віддати йому в заряд нашу церков. Прийшло до великої метушні і ціла справа опинила ся аж в суді. Процес тягнув ся цілий рік і дав нам ся досить в знаки, бож через цілий той час ми не мали сталого свого сьвященика. По році однак завдяки заходам лат. сьвященика М. Шевчика з Bonne Terre, народности Чеха, скінчив ся процес в користь нашу, цароcлавні програли справу. Були змушені отже будувати нову свою цареславну церков. Ми еще не мали свого сьвященика, то наша церков зістала замкнена. Но не минули еще і два тижні від закінченя ся процесу, а наша церков пішла з димом — і сліду по ній не стало.

Значне тут є се, що церков згоріла як раз в той день, коли скінчив ся час її асекурованя. В полудне кінчив ся час її асекурації, а вже вечером около 8. год. пішла церков з димом. Но на щастє О. Шевчик, як справжний опікун нашої церкви, еще того самого дня, коли кінчилась асекурація, в дві годині пізнійше заасекурував її на ново своїми власними грішми і так ми не мали бодай великої страти.

Не тратили ми духа ані часу і взялись до будови нової церкви. Було трохи асекурації, посипались також і нові щедрі датки на нову церков і за кілька місяців станула вже в иньшім місци гарна церков. Тепер ми віднеслись до нашого Владики і просили о сталого сьвященика. Владика обіцяли нам вправді сьвященика, але що тоді не мали еще на стілько сьвящеників, казали нам ждати якийсь час. Довго ми ждали як бідні, самим собі лишені сироти і все благали Владику, аби двигнули нас з нашого безталання і дали нам сталого сьвященика, а з ним і поміч духовну.

В кінци просьби наші зістали вислухані, на нас спадає благодать Божа і ми з радостию повитали у себе дня 30. жовтня м. р. О. Луку Біляньского, котрого Владика, як добрий наш батько, призначили до нас на сталого нашого сьвященика. Якже скоро все змінило ся у нас на лучше і ми зачали жити новим житєм. Наша церков, котру застав еще наш сьвященик цілком пустою і убогою, нині зістала прекрасно прибраною так, що ми би не повстидались, колиби она станула поруч иньших і то з богатих парохій церквей в Америці. Брак нам еще фахового дяка. Але наш сьвященик, як знаток церковного сьпіву, сам провадить в церкві хором і приготовляє собі дяка. З весною задумує наш сьвященик заложити і школу для неграмотних. Посьвящене ся новоприбувшого до нас душпастиря звертає на себе увагу не тілько в церкві гарними богослуженями і проповідями, але не меньшою є його ревність і любов до своїх братий і поза церквею. Майже що місяця ходить сам сьвященик з касієром і колектором і по колекті місячний. Тоді — справді нема вже міри його поучаючим свою братію бесідам.

Тож і не диво, що наша церков кождої неділі і сьвята переповнена народом, котрий з радостю спішить до церкви, аби бути участником величавих богослужень та скріпити ослаблені при щоденній праці сили своєї души.

Немало також повернуло до своєї праматірної церкви із зблудившої братії, що були вже перейшли на сторону шизми і з кождим місяцем тішить ся наша церков, що раз то сьвіжо-звертаючими з дороги тьми і ложи, як самі они кажуть, на дорогу сьвітла і правди Христової.

Правда, не радо споглядають на сей росцьвіт і взріст діла Божого вороги Христові і Його сьв. Церкви, цареславні, та видумують в своїй злобі ложно несотворені річи так на нашого сьвященика, як і на нашу церков, називаючи її між иньшими і „божницею!"... Но наш сьвященик цілком не зражає ся злобою виродних синів нашої сьв. церкви і як бодрий вожд Христовий провадить діло Боже все на перед і висше, бо хто з Богом, Бог з ним.

Ми днесь щасливі. Але в неоднім може еще місци на американьскій земли діє ся подібно, як у нас було попередно. Но не тратьте, братя, духа, ані надії, але боріть ся за нашу матір сьв. гр.-кат. Церков, а Бог і Вас потішить і дасть Вам скорше чи пізнійше при помочи нашого Владики ревного сьвященика, котрий заопікуєсь Вами по вітцівськи і поведе Вас дорогою сьвітла і правди Христової. А ті, заблудші братя наші, що нині відцурали ся самого Бога, Христа Спасителя і Його сьв. Церкви і наробили тілько поміж Вами колотнечі, замішаня і роздору, схаменить ся колись чейже, бо скорше чи пізнійше отворять ся їм очи і они спізнають ложну дорогу шизми, на яку їх звели наємники російські та звернуть з неї і повернуть назад до своєї в так ганебний і невдячний спосіб полишеної ними нині матери, гр.-кат. Церкви, подібно, як тепер діесь у нас. І прийде еще час, що як в краю, так і в Америці буде в руськім народі „оден пастир і одно стадо" по словам самого Христа.

В. Гук, предс.,
Н. Заяць, секр.,
І. Якимів, кас.

Із тайн природи.

I.

(Дальше).

А тепер приходить ся нам вияснити ще, в який спосіб повстають барви в сонішнім сьвітлі. Щоб сю річ ясно виложити мусимо зробити мале збоченє, аби читача зазнакомити з тілом, яке називає ся етер, чим є се тіло та яку воно відграє ролю у вселенній. Усім відомо, що нашу земську кулю з усіх боків окружає поволока воздуху, яким і дихаємо. Воздух наче яка поволока або лушпа покриває цілу землю, втискає ся у її найменчий кутик, найдрібнійшу щілину, словом, на цілім сьвіті не найдемо нїгде такого місця, яке булоб пусте. Бо коли з якогось місця возьмемо якийсь предмет, то сейчас в се місце находить воздух і виповнює усю порожнечу. Знаємо дальше, що чим висше посуваємо ся, примiром входячи на високу вежу або злітаючи в гору бальоном, то воздух стає що раз то рідший аж в певній високости, доси ще докладно не обчисленій, воздух зовсім зникає. Знаємо дальше, що воздух так як і всяке иньше тіло складає ся з дрібненьких частиць. Чим отже воздух є рідший, то тим сї поодинокі частиці воздуху суть рідші, то значить дальше від себе віддалені, тим отже поміж сими поодинокими частинами воздуху є більше вільного місця. Се вільне місце поміж поодинокими частинами воздуху може проте заняти якесь иньше тіло. Дальше наука вчить нас, що у сьвіті безуслівно нігде нема такого місця, деб не було зовсім нічого. Отже тим тілом, що виповняє усе у всесьвіті, виповняє сї великанські простори що находять ся поміж сонцем і землею, поміж усіми зьвіздами, є етер. Сей етер є тілом, що так виразимо ся і ужиємо такого порівнаня до того степеня легоньким, усе проникаючим і так мало опірним, що в порівнаню з ним сей воздух, яким дихаємо видавав-би ся тяжкий як олово а твердий наче сталь. Сей етер є власне причиною, що сонічне промінє може протягом 8-ох мінут перебічи дорогу 22 міліонів миль, то є просторонь яка нас ділить від сонця, а заразом, що се промінє огріває нашу землю, позаяк сам етер сих промінів не задержує, то є не забирає їхнього тепла. Бо колиб так місто етеру сї простори поміж небесними тілами виповняв пр. воздух, то ми не малиб ані сьвітла ані тепла від сонця, бо по перше воздух не перепускавби промінів сонця так легко як етер, а по друге, воздух забирає сим проміням тепло, отже промінь пройшовши таку величезну дорогу прийшовби на землю вже зовсім зимний.

Присутність етеру дозволює отже сонцю висилати своє промінє тепла і сьвітла на такі далекі відлеглости. Сонїчне сьвітло лишень з одного боку впливає на етер, а іменно, сей промінь перебігаючи крізь етер з недаючою ся описати скоростю вправляє частини етеру в дрожанє, подібно, як удар пальця вправляє в дрожанє натягнену струну. І се **дрожанє частинок етеру становить власне істоту барв.** Щоби се дрожанє ми могли відчути нашим оком, мусить воно виносити найменче 400 трилїонів разів на секунду. Слабше дрожанє не ділає зовсім на наше око і тоді усе представляє ся нам горне. Знова 800 трілїонів дрожань на секунду є за скоре, щоби наше око могло їх хватити і тому їх рівнож не відчуває. Барва червона має найменчу скількість дрожань, фіолєтна найбільшу. Барви отже повстають в наслїдок дрожаня етеру, спричиненого переходом через нього промінів сонця так само, як голос повстає через дрожанє частинок воздуха, виведених з рівноваги через скорий рух якогось тіла.

F 34

Книжки

які можна дістати вскладі книжок „Свободи":

	цнт.
Америка	15
Ангел та пустельник і т. і.	15
Борба кляс і чому робітники організують ся	15
В Старім і Новім краю	25
Гріхи міліонерів і т. п. С. 7 6	15
Дещо з історії православної місії в Америці	10
Дещо про зьвірята	30
Дві левади і т. п. С. 5	15
Дорога любови, то Божа дорога, С. 6	15
Еміґран	15
Жовнір	10
Журавлі	10
Житє, зарібки, організації і т. ц. в Спол. Державах	15
Земельне питанє	15
Зуб за зуб	10
Історія Руси з образками	10
Капітал і праця	15
Книжка ракункова	50
Казка про Жидів	15
Навернений Грішник	20
Народний рух австро-угорських Русинів	15
Новий Завіт	$2
Образки і загадки	10
Оповіданя	15
Про відступників від рос. православія	10
Про нутро землі	25
Підземні скарби	25
Покуса	10
Про кінець сьвіта	15
Псалтир	$1
Розмова Поляка з Русином	10
Смерть	10
Стародавні казки та оповіданя	15
Степові люде	15
Страйк	20
Стріляй на смерть, робітнича драма	15
Товариска ворожка	15
Унія в Америці	20
Хто з чого жиє	15
Які то є люди на землі, з 20 образками	50
Як мужик ходив до царя правди шукати	15
Через кордон	15
Руско-анґлійский тлумач	60
Польско-анґлійский тлумач	60

Молитвенники в красній оправі.

Бог Надежда моя	$2.50
Хліб душі	2.50
Друг Душі	1.50
Друг Душі (в звич. опр.)	.75
Молитвенник малий	1.50
Вінець	1.50
Зборник	2.30

Також можна дістати:

Книжочки колекторські церковні	10
Книжочки Братскі	10
Помяник померших душ	10
Метрики хрещеня	3
Метрики шлюбни	3
Метрики смерти	3

Пишіть на адресу:
Swoboda,
184 Hudson St., New York.